

Bijeenkomst VVE WG Dagvlinders

24 februari 2024
BC Molsbroek Lokeren

Bijeenkomst VVE WG Dagvlinders

24 februari 2024

Programma:

13h30: dagvlinderkiosk.

14h00: dagvlinderreizen '**Balkan 2023**' (Beau De Block & Jurgen Couckuyt).

15h30: pauze.

16h00: **The Albanian expeditions...** and the discovery of a new cryptic species for science (Laurian Parmentier)

16h30: determinatie cases: ***Agrodiaetus spec.*** (Beau De Block)

17h30: einde & napraten aan de bar.

Dagvlinder kiosk

Zaterdag 24 februari 2024

- **Zondag 3 maart 2024**

→ excursie Viroin (andere stadia)

- **Zaterdag 30 maart 2024**

- **Dagvlinders in Baden-Württemberg** (Luc Verhelst).
- Update **tuinmeetnet VVE WG Dagvlinders** (Jurgen Couckuyt).
- **Koolwitjes**: van het [VVE WG Dagvlinders tuinmeetnet](#) tot aan de Noordkaap (Kurt Jonckheere)
- Determinatie cases: *Hipparchia semele/volgensis/senthes*.

- **Zaterdag 26 oktober 2024**

- **Zaterdag 30 november 2024**

- **Zaterdag 28 december 2024**

**Iedere 3de zaterdag van de maand
werkvergadering in Vrieselhof**

Verontschuldigd

- Ortwin Hoffmann
- Anja Lambrechts
- Dave Maertens
- Matthias Poppe
- Stef Spruytte

Aanwezig

- Lieven Caekebeke
- Sandra Casier
- Frank Cornelis
- Jurgen Couckuyt
- Beau De Block
- Etienne De Schryver
- Kurt Jonckheere
- Laurian Parmentier
- Vanessa Van Acker
- Daan Van Eenaeme
- Omer Van de Kerckhove
- Philippe Van de Velde
- Raphaël Windey

Flieflotter 2024 ?

- Doelsoort ?
- Voorkeur ingeven via topic in **nieuwsbrief.**
- Soort wordt bekend gemaakt op laatste bijeenkomst.
- Indien execo → stem van aanwezigen op bijeenkomst.
 - Groot dikkopje (1)
 - Oranjetipje (1)
 - Staartblauwtje (1)
 - Bloemenblauwtje (1)
 - Dwergdikkopje (1)
 - Bont zandoogje (1)
 - Oranje zandoogje (1)
 - Kleine vuurvliinder (1)
 - Sleedoornpage (1)
 - Boomblauwtje (2)
 - Zwartsprietdikkopje (1)
 - Kaasjeskruiddikkopje (2)
 - Bruin zandoogje (1)
 - Landkaartje (1)
 - Koevinkje (1)
 - *Dubbelstipparelmoevlinder* (1)

Interessante lectuur voor de leden

Samengesteld door Sandra Casier: sandra.casier2@gmail.com

Morawietz, B. , Dolek, M., Gottschaldt, K., von Scholley-Pfab, A. & Segerer H.A. 2023.

Ausbreitung der Trockenvariante (“**rebeli**”) von *Phengaris alcon* im Raum München (Lepidoptera, Lycaenidae)- *Nachrichtenblatt der Bayerischen Entomologen* **72** (1/2): 22-28.

- 2018: eerste waarneming!
- Voor 2018 geen waarnemingen gekend, zelfs geen historische!
- In 2021 en 2022: vondst van eitjes en enkele imago's op 9 sites van het “**dryland ecotype**” binnen de ruime metropool München.
- De oorsprong van de nieuwe populatie is nog niet duidelijk: geïntroduceerde (door onbekenden) of een natuurlijke?
- Binnen het kader van de Bavarian Biodiversity Strategy
 - 2014: **legale introductie** van een nieuwe populatie van het dryland-ecotype van *P. alcon* in het zuidelijke deel van het Kellheimdistrict: deze populatie bestaat nog en heeft zich ook verder verspreid.
 - 2022: nieuwe populatie op ongeveer 9 km hiervan zonder weet van enige andere bronpopulatie in de omgeving.
- Heeft de soort een hoger dispersievermogen dan men vroeger vermoedde? Bijv. door wind dispersie of is het illegale introductie?
- De dagvlinders in München gebruiken **Kruisbladgentiaan** als waardplant.

Morawietz, B. , Dolek, M., Gottschaldt, K., von Scholley-Pfab, A. & Segerer H.A. 2023.

Ausbreitung der Trockenvariante (“**rebeli**”) von *Phengaris alcon* im Raum München (Lepidoptera, Lycaenidae)- *Nachrichtenblatt der Bayerischen Entomologen* **72** (1/2): 22-28.

P. alcon

P. alcon ssp. rebeli

Morawietz, B. , Dolek, M., Gottschaldt, K., von Scholley-Pfab, A. & Segerer H.A. 2023.

Ausbreitung der Trockenvariante (“**rebeli**”) von *Phengaris alcon* im Raum München (Lepidoptera, Lycaenidae)- *Nachrichtenblatt der Bayerischen Entomologen* **72** (1/2): 22-28.

TAXONOMIE:

- Het onderscheid tussen *Phengaris alcon rebeli* en *Phengaris alcon* dat vroeger gemaakt werd door verscheidene auteurs, is weerlegd door genetisch onderzoek.

- De auteurs volgen het wetenschappelijk inzicht en beschouwen de twee taxa als ecologische varianten (**droge en natte habitats**) van één en dezelfde soort.

- Beide taxa: zelfde levenswijze, maar verschillende biotopen met verschillende waardplanten en gastheermieren.

→ **hollistische benadering van een soort ?**

Straka, U. 2023.

Die Tagfalter (Lepidoptera) des Washberges bei Leitzersdorf (Niederösterreich) – *Beiträge zur Entomofaunistik* **24**: 63-106

- Artikel is gebaseerd op **monitoringsonderzoek** van de auteur in de **periode 1999-2008** op de **Washberg**.
- Biotoop: (half)droog onbeheerd kalkgrasland, aangrenzend landbouwgebied en gemengd eikenbos, beheerd als hakhout.
- Dagvlinders: 27761 individuen van **79 soorten**, waarvan **27 bedreigd** in Oostenrijk.
- Meest frequent voorkomend: *Pieris rapae*, *Melanargia galathea*, *Maniola jurtina*, *Minois dryas* en *Aphantopus hyperantus*.
- Relictpopulaties van *Arethusana arethusana* en *Polyommatus dorylas* **stierven uit** in deze periode.
- Registratie van 5000 bloembezoeken door 70 dagvlindersoorten op 118 verschillende nectarplanten.
- Meest bezocht: *Centaurea scabiosa* (grootbloemige centaurie), *Knautia arvensis*, *Scabiosa ochroleuca* en *Medicago sativa*.

Beiträge zur Entomofaunistik

Straka, U. 2023.

Die Tagfalter (Lepidoptera) des Washberges bei Leitzersdorf (Niederösterreich) – *Beiträge zur Entomofaunistik* 24: 63-106

- Vegetatie is goed onderzocht, over dagvlinders ontbreken recente publicaties.
- **Washberg**: 395 m hoog
- N- en O- expositie: eiken-haagbeukenbos
- W- en Z- expositie: halfdroog kalkgrasland verruiging en verbossing door gebrek aan beheer.
- Achterwege blijven van beheer + delen van grasland afgelopen decennia bebost met Grove den en Robinia's
- Vroeger nog kleinschalige en structuurrijke akkers en wijnbouw, maar zeker na toetreding tot de Europese unie in 1995 volgde hier een toenemende ontmanteling van de kleinschalige akkers.
- Vegetatie onderzoek in 1996 en 2020: **steeds meer verbossing en verruiging door gebrek aan beheer en verdwijnen van kleinschalig (landbouw)gebruik**
- Is deel van Natura-2000-gebied. Onderzoek i.f.v. prioriteitenanalyse voor het gebied wijst op
- LACUNES IN KENNIS over de toestand van de biotopen zoals kalkgrasland en over de soorten die er voorkomen/voorkwamen.
- Vanaf 2019: maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied te halen in het kader van het Leader-project 'Naturschutz am Washberg'.
- Verdere ingrepen zijn gepland.
- **Dit artikel is het zoveelste voorbeeld van de negatieve gevolgen van EU-landbouwbeleid en het nalaten van kleinschalig beheer!**

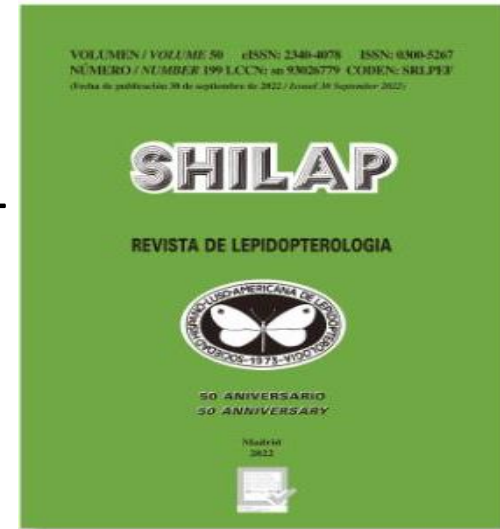
Abstract:

- Bespreking in meerdere artikelen van zeldzame en nieuwe soorten dagvlinders in Litouwen.
- Mooie soorten als *Parnassius mnemosyne*, *Carcharodus floccifera*, *Lopinga achine*, *Coenonympha tullia*, *C. hero*, *Oeneis jutta*, *Polyommatus daphnis*,

Crișan, A. ,Vizauer, T.C. & Rakosy, L. 2023.

The protected species *Pseudophilotes bavius hungarica* (Dioszeghy,1913): oviposition strategy, new records and conservation (Lepidoptera: Lycaenidae) – Shilap. *Revista de Lepidopterologia*. **51: (204):** 709-719.

- *Pseudophilotes bavius hungaricus*: endemische soort in Transylvanië.
- Waardplant: voorkeur voor *Salvia nutans*, maar ook bevestiging van *Salvia transsilvanica* als waardplant.
- Nieuwe waarnemingen in Tulcea = ondersteuning voor hypothese dat *Dobrogea* werd gekoloniseerd via populatie van Transsilvanië en niet via Turkije en Bulgarije (*Pseudophilotes bavius egea*)
- Europese Rode Lijst 2019: kwetsbaar (VU)
- Rode Lijst Roemenië 2021: in gevaar (EN) door verlies van habitat door verandering in landgebruik.
- Achterwege laten van traditioneel hooien is nefast voor *Salvia nutans* en andere belangrijke steppeplanten.
- Vraag aan overheid: dringend nood aan bijkomende maatregelen om de soort te beschermen!!!
- Onderzoek 2020: tellen eitjes op *S. nutans* op twee locaties.
- Ontdekking van twee kleine populaties in de *Mures Valley* waar geen *Salvia nutans* groeit. = bevestiging van *Salvia transsilvanica* als waardplant → observatie ei-leg en rupsen.

Criçan, A. ,Vizauer, T.C. & Rakosy, L. 2023.

The protected species *Pseudophilotes bavius hungarica* (Dioszeghy,1913):
oviposition strategy, new records and conservation (Lepidoptera: Lycaenidae) –
Shilap. *Revista de Lepidopterologia*. **51: (204):** 709-719.

Bedreigingen:

- Gewijzigd agrarisch landgebruik leidt tot overbegrazing en verbossing = **daling omvang en kwaliteit van de habitat**

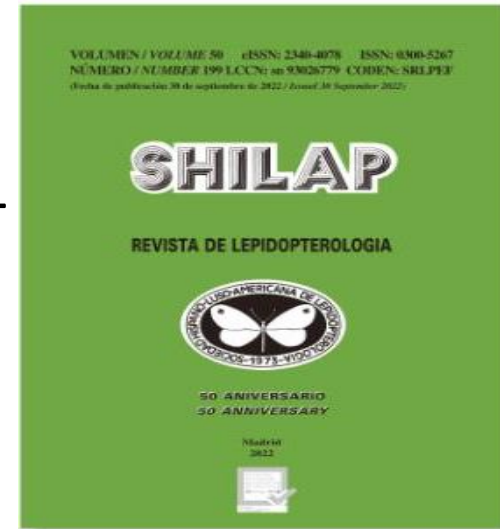
- Meeste steppegrond reeds omgezet naar bouwland, wijn- en boomgaarden,... :
→ gevolg: habitatfragmentatie en isolement van bestaande populaties.

- Populaties op steile hellingen: beter beschermd, want niet interessant voor landbouw +
regelmatige aardverschuivingen creëren kale grond = onmiddellijke kolonisatie door *Salvia* spp.
waaronder *Salvia nutans*. Maar helaas: negatieve impact van invasieve *Salvia nemorosa*, want wordt
niet gebruikt als waardplant!

Pseudophilotes bavius hungarica: lage mobiliteit = kwetsbaar voor snelle veranderingen in
landschap.

Conservation:

tot op heden focus enkel op beheer van de waardplantpopulaties. Rupsen zijn echter ook facultatief
myrmecofiel en dat betekent dat beheer ook gericht moet zijn op het in standhouden van een niet te
dichte vegetatie en plekje met kale bodem.

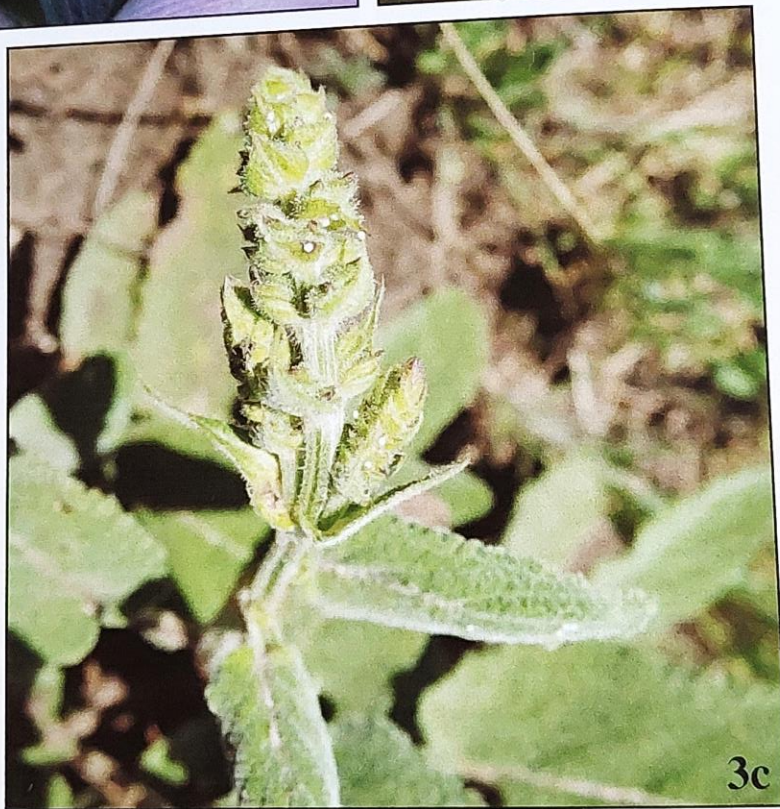
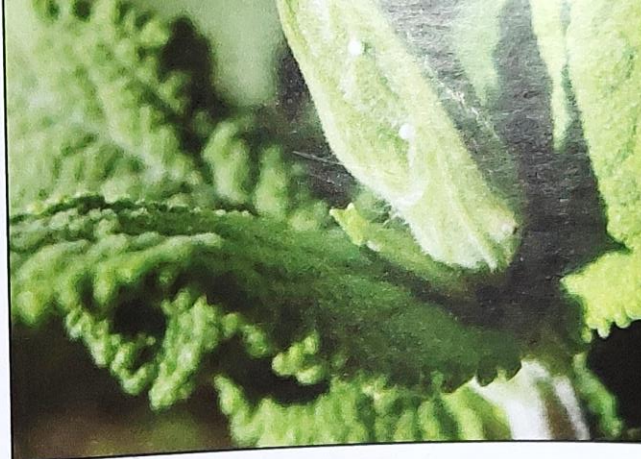
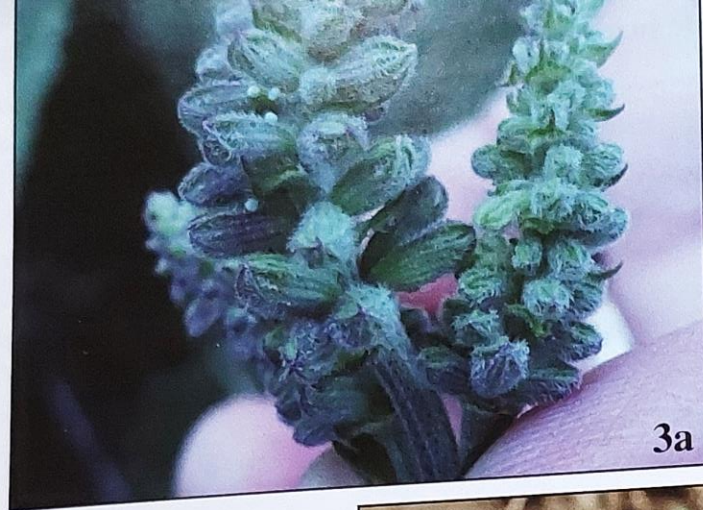
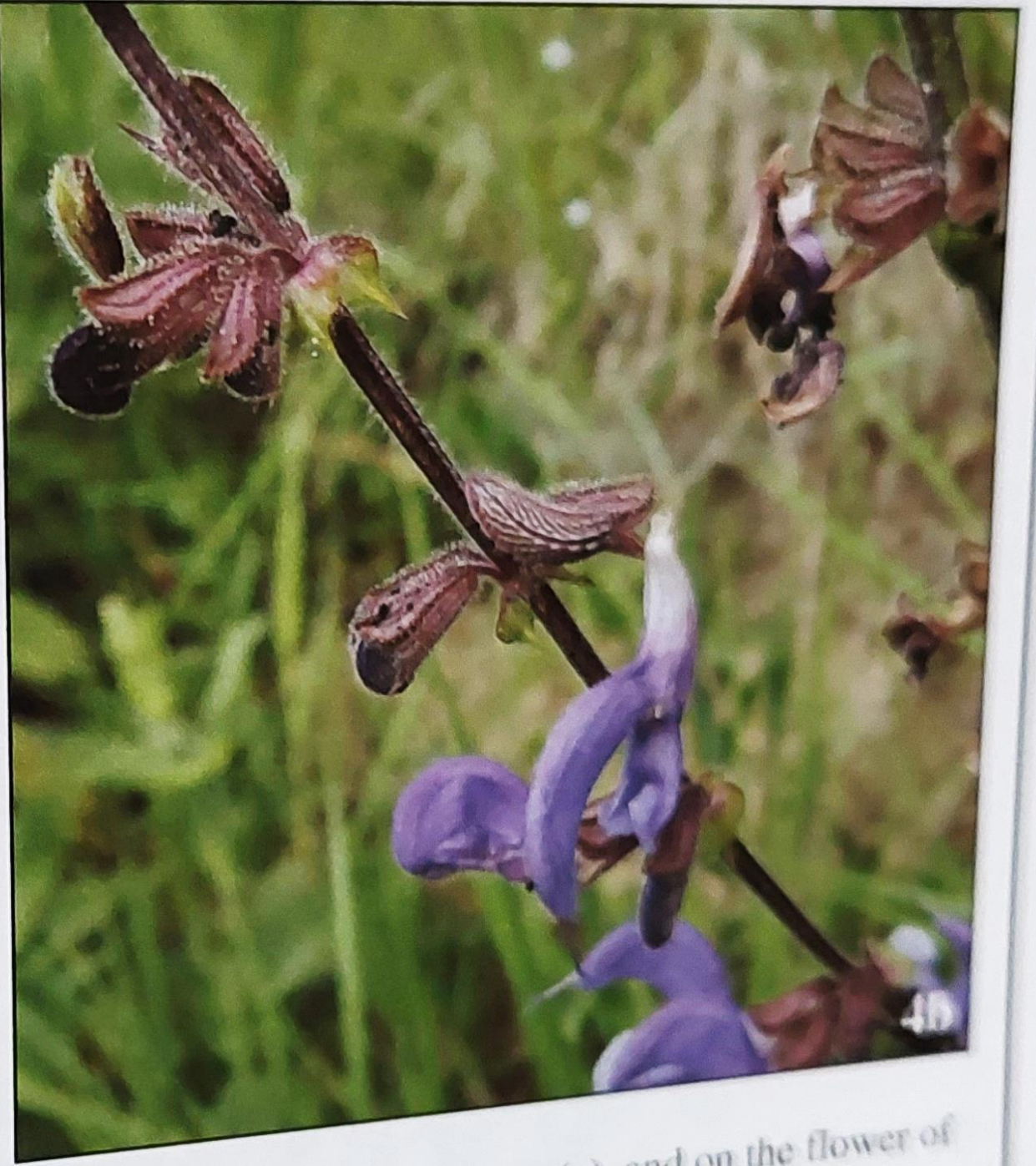

Figure 3. Eggs of *P. bavius hungarica* laid on the inflorescence of *Salvia nutans* (a), respectively c bud of *S. transsilvanica* (b, c).

4a

4b

...cutans (a), and on the flower of

Bücker, J. 2023:

Die Tagfalter im Stadtgebiet von Hagen/Westfalen – Ein Vergleich der heute Vorkommenden Arten mit denen von vor 100 Jahren (Lep., Papilionoidea). *Melanargia* **35 (Beiheft 3): 1-140.**

- Untersuchungsgebiet: 160 km², gelegen in het **centrum van N.-Rijn-Westfalen**.
 - 13 routes: 40 soorten dagvlinders geteld in het stedelijk gebied Hagen tussen 2006 en 2023.
 - Eeuw geleden: 57 soorten dagvlinders in dezelfde regio (Karl Uffeln: 1908 - 1926).
 - Vandaag, vergeleken met eeuw geleden: 7 NIEUWE soorten en 24 VERDWENEN soorten.
 - Samen geteld toen en nu: 64 soorten.
- Onderzoek naar verklaring voor deze veranderingen:
 - Bespreking specifieke toestand van elke soort a.d.h.v. recent verzamelde data, tegen de achtergrond van geraadpleegde literatuur en de Rode Lijsten van N.W.- Rijn-Westfalen van 1976 tot 2020.
 - Conclusie: achteruitgang van dagvlinders = **gevolg van verlies van habitat**.
 - Daar alle soorten die op de Rode Lijst van 1976 staan vermeld als 'in gevaar (EN)' dit vandaag nog steeds zijn, kan men aannemen dat de actuele slechte toestand van dagvlinders lang geleden begon, vermoedelijk rond 1930.

Bücker, J. 2023:

Die Tagfalter im Stadtgebiet von Hagen/Westfalen – Ein Vergleich der heute Vorkommenden Arten mit denen von vor 100 Jahren (Lep., Papilionoidea). *Melanargia* **35 (Beiheft 3): 1-140.**

- Wereldwijde economische crisis en W.O. 2 hadden grote gevolgen voor de landbouw, met daarop volgend de grote industriële vooruitgang in de jaren 60 en 70 en de vraag naar steeds meer grond om de groeiende bevolking te voeden. Groeiende mobiliteit zorgde voor een verhoogde vraag naar energie. **Al deze factoren zullen ongetwijfeld hebben bijgedragen aan de vandaag waarneembare achteruitgang van dagvlinders die nog steeds verdergaat...**

- **En dan het goede nieuws:** periode 2010-2020: graduele verbetering van het aantal dagvlinders in het stedelijk gebied Hagen, wat ook wordt gereflecteerd in de actuele R.L. van NoordRijn Westfalen.

Mogelijke verklaringen?

- Algemene toegenomen dispersiteit van dagvlinders als gevolg van gestegen omgevingstemperatuur. Het warmere en drogere weer van afgelopen 10 jaar kan een drijvende factor zijn voor de verbeterde toestand van dagvlinders in Hagen en andere gebieden. Maar: zal dit duurzaam blijken? Dit is afhankelijk van hoe habitatfactoren bijdragen aan de positieve impact van gestegen temperaturen.

- **Habitatfactoren:** sparrenbossen veranderd van aanzien door grote windval van bomen dankzij de storm Kyrill in 2007 en ongeveer 10 jaar later, 'dankzij' de door bomen ervaren droogstress, kregen kevers vrij spel en sneuvelden vele sparren. Bossen nu eerder aanzien van hakhoutbos.

- Wil men de kwaliteit van de habitats voor dagvlinders zien toenemen, dan is het wenselijk o.a. het aantal grasmonoculturen te laten dalen.

Leverkusen, 1. Dezember 2023

Schottstädt, R., Schottstädt, D. & Reinhardt, R. 2023.

149 Jahre faunistische Erfassung der Tagfalterfauna für **Roßwein**
und Nossen unter Einbeziehung der Sammlung (1880 bis 1940) von
Herrn Robert Hiller. *Mitteilungen Sächsischer Entomologen*. **42** (148):
38-56.

- Onderzoek naar evolutie van het dagvlinderbestand vanaf 1858 tot 2007 in 2 onderzoeksgebieden op ongeveer 10 km van elkaar gelegen en beide grotendeels omringd door landbouwgebied. Doorheen de gebieden loopt de rivier de Freiberger Mulde, met daarlangs beboste heuvels.
- Diverse bronnen, waaronder de verzameling van R.B. Hiller (1860 – 1941). De collectie is goed gedocumenteerd, met vermelding van datum, vindplaats en verzamelaar bij ieder exemplaar (68 dagvlindersoorten op 265 exemplaren). = goede basis om een vergelijking te maken tussen het dagvlinder-bestand van toen en nu.
- O.b.v. de verschillende bronnen kunnen 3 periodes onderscheiden worden:
 - tot 1949: 76 soorten = soortenrijkste periode (wel slechts 3 bronnen over deze periode)
 - 1950 – 1989: 45 soorten
 - 1990 – 2007: 44 soorten

- **Oorzaken achteruitgang:** Heller klaagde al in zijn tijd over de **vernietiging van biotopen en het gebrek aan interesse voor de natuur!** Hij was getuige van het uitsterven van *Euphydryas maturna* in veel gebieden. Wat zich toen in een langzaam tempo voltrok, ging vanaf dan steeds sneller!

A FIELD GUIDE TO THE BUTTERFLIES OF ROMANIA

 PELAGIC

LÁSZLÓ RÁKOSY

 PELAGIC

SUBJECTS ▾

SERIES ▾

NEW BOOKS ▾

A Field Guide to the Butterflies of Romania

By [László Rákosy](#)

- ✓ Covers in detail all 202 species of butterflies found in Romania.
- ✓ Illustrated throughout with live photographs and prepared plates, offering the best of both worlds.
- ✓ Wide-ranging introduction offers biogeographical context and discussion of conservation.

PAPERBACK

€35,95

✓ PUBLICATION: APRIL 2024

1

Preorder

 Shipped automatically on publication.

Subject: [zoology](#), [ecology](#), [entomology](#)

Series: [Pelagic Identification Guides](#)

 30 April 2024

ISBN 9781784274771

Tags: butterflies, Coming Soon, field guide, identification, lepidoptera, Romania

Activiteiten

VVE WG Dagvlinders 2024

Excursie Viroin (andere stadia)

- Elke dagvlindersoort brengt de winter door in een bepaald stadium. Het zoeken naar eitjes en rupsen leert ons meer over hoe een soort het landschap gebruikt.
- Op zaterdag **28 december 2023** zochten enkele leden van de **VVE WG Dagvlinders** gezocht naar eitjes van o.a. [Sleedoornpage](#), [Eikenpage](#) & [Iepenpage](#). Een [verslagje](#) hierover kan je nalezen op onze website.
- Op **zondag 3 maart** gaan we met onze werkgroep naar de **Viroinstreek** op zoek naar andere stadia.

Afsnreken doen we om **08u00 te Lokeren** aan de voorziide van het **station** (kant Stationsplein) of om **10u00** op het adres **Rue Martin 109, Doiche** (plaatselijke parking)

Inschrijven is aangeraden en dit doe je bij [Philippe Van de Velde](#)

Activiteiten

VVE WG Dagvlinders 2024

- Inventarisatie **Militair kamp van Sissonne**
- **Vrijdag 31 mei – zondag 2 juni 2024:**
- Doelsoort(en): ***Mellicta* groep** (Bosparelmoer-achtigen)
- **10 deelnemers** VVE WG Dagvlinders

De inschrijvingen voor deze activiteit zijn afgesloten !

Dagvlinderreis Bulgarije 2024

Praktische Informatie

W - W - W - W

- Wat Dagvlinder-/ inventarisatieris bestemming Bulgarije
- Wanneer Woensdag 26 juni - zondag 7 juli
- Wie Lieven, Daan, Dave, Philippe (limiet 6 deelnemers)
- Waar West-Bulgarije
 - Stara Planina,
 - Pirin NP,
 - Sinite Kamani NP,
 - Rila NP
 - ...
 - Ook minder geïnventariseerde gebieden

Vlinders ?

- Bulgarije : + 200 soorten dagvlinders
- Mogelijke soorten:
 - *Polyommatus dorylas*
 - *Polyommatus amandus*
 - *Erebia orientalis*
 - *Muschampia cribrellum*
 - *Scolitantides orion*
 - *Nymphalis vau-album*
 - *Coenonympha leander*
 - *Melitaea arduinna*
 - *Lopinga achine*
 - *Coenonympha rhodopenis*
 -

Hoe

- Vlucht Sofia, rondreis 3 tot 4 hotels met 4*4 auto
- Verblijfsaccomodaties zijn vrij beperkt. Minimum standaard is zeker ok.

- Samen afwerken van op voorhand vastgelegd programma (opsplitsen in het veld natuurlijk wel)

Interesse?

- Nog 1 (in optie) tot 2 vrije plaatsen
- Aanmelden / meer informatie
 - Whatsapp Dave (+32 498 91 17 23)
 - dave.maertens@gmail.com
- Strakke deadline i.v.m. boeken vluchten/auto's : woensdag 27/2 (!)

Update: Activiteiten VVE WG Dagvlinders 2024

- Inventarisatie Weerribben NL: *Lycaena dispar ssp. Batava*, de Grote vuurvlinder

- Week van **08 juli t.e.m. vrijdag 12 juli 2024**.
- **10** bevestigde deelnemers.
- Ongeveer 4 uur rijden.
- Pendelen zal mogelijk zijn.
- Accommodatie bevestigd voor 15 personen.
- **Aansluiten nog steeds mogelijk.**

BC Donkmeer

- Is op zoek naar mensen die hun collectie willen tentoonstellen ?
- Neem contact op met **Thomas Van Lancker**
thomas.vanlancker@vzwdurme.be

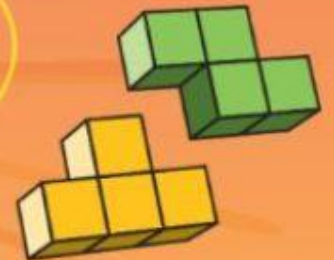

NERDLAND

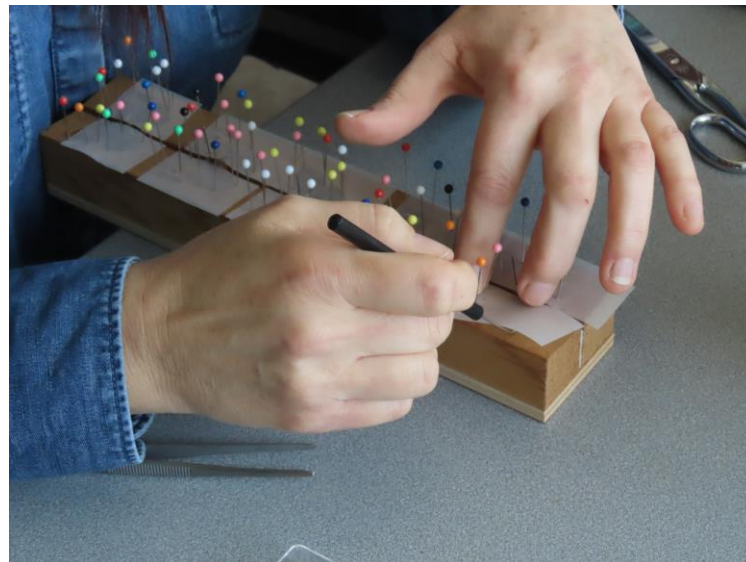
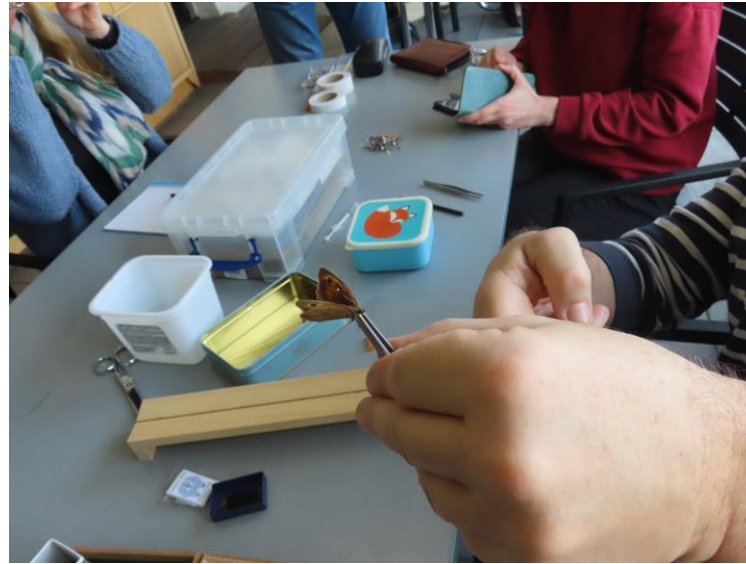
Festival

DOMEIN PUYENBROECK • WACHTEBEKE

24, 25 & 26 MEI '24

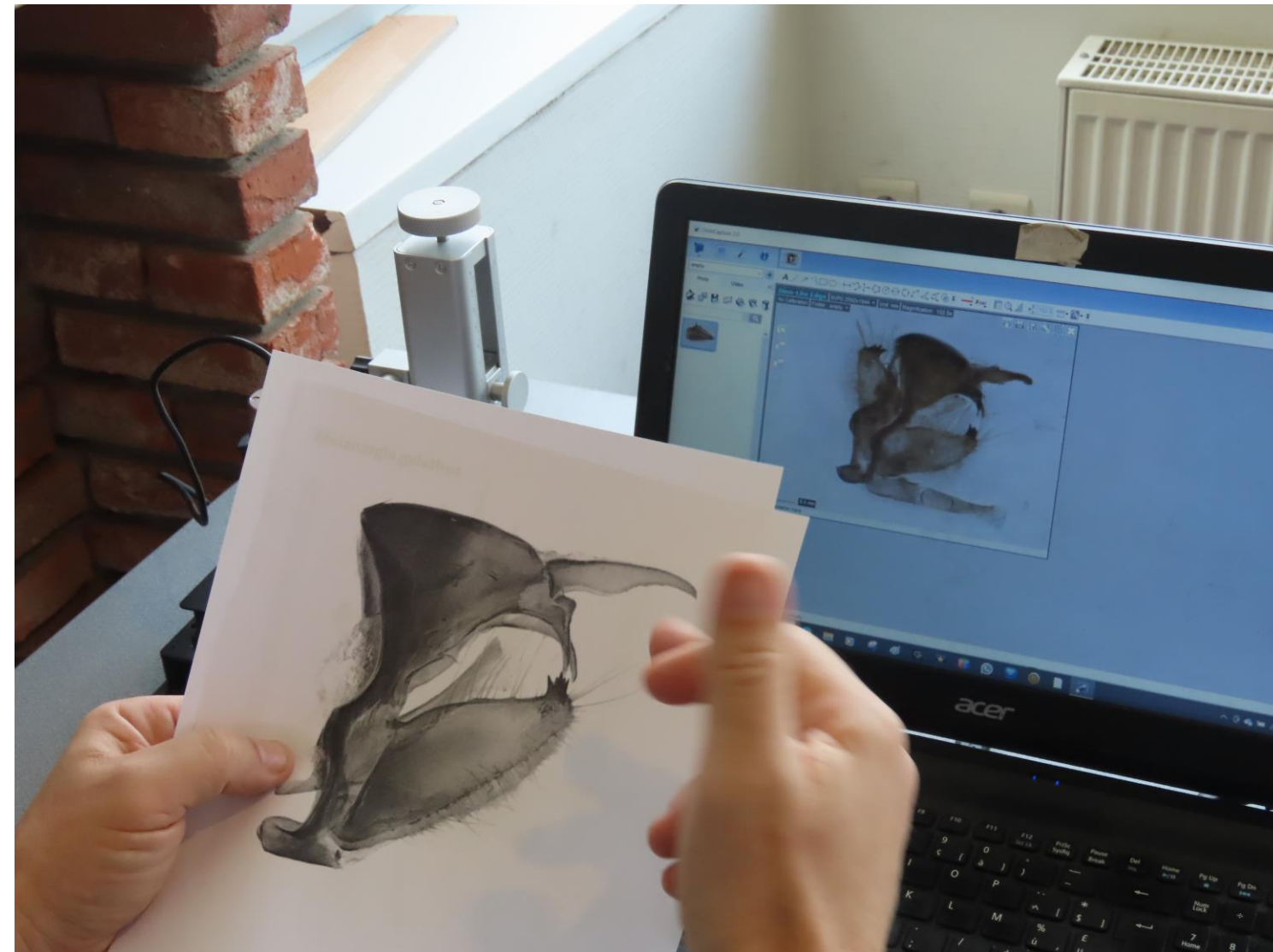
Sessies opzetten van dagvlinders

**Volgende sessie 'opzetten van
dagvlinders':**

- Zondag 10 maart
- 10h00 tem 13h00
- BC Donkmeer

Sessies genitaliën onderzoek

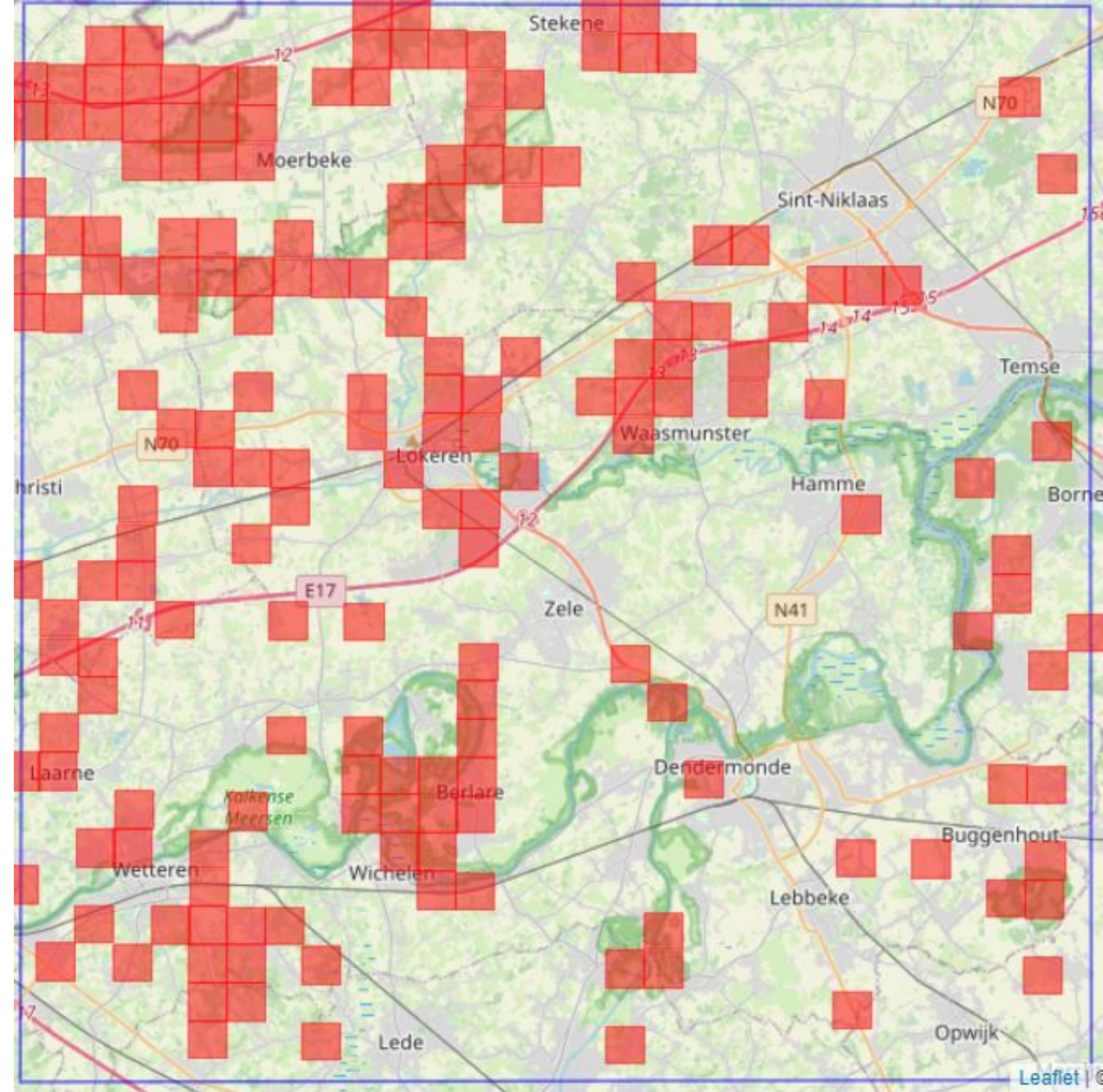
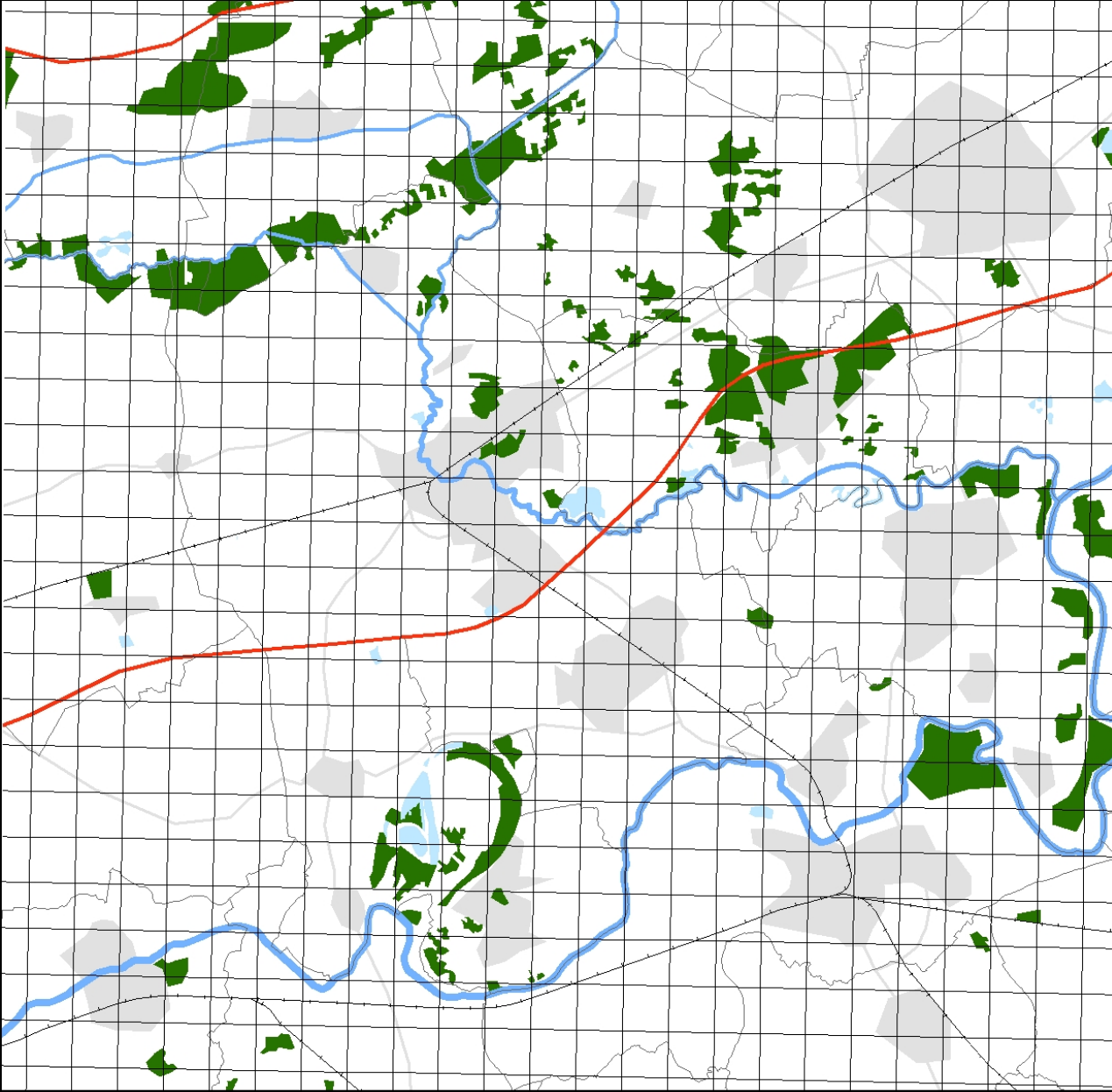

Volgende sessie 'genitalia onderzoek':

- Zondag 10 maart
- 13h00 tem 16h00
- BC Donkmeer

Onderzoek *Favonius quercus* in het PDDS gebied

- Volledige dekking andere stadia *Favonius quercus* **op 1km² niveau!**
- Km hokken to do ?
- Winterwerkje voor meerdere jaren, geen deadline
- Eerste complete inventarisatie op deze schaal
- Aantonen dat deze soort overal zit
- Op zoek naar volwassen eiken in ongedekte km hokken
- Op eigen tempo/groepsactiviteit

OPROEP

Filmpjes activiteiten VVE WG Dagvlinders

- **Assemblage** van activiteiten VVE WG Dagvlinders tijdens laatste bijeenkomst in december.
- Geen tik tok gedoe aub ?
- Werkgroep in beeld brengen !
- Core-business in beeld brengen.
- Zal ook als PR materiaal gebruikt worden op evenementen.

Reisverslag 2023

Balkan

Beau De Block

&

Jurgen Couckuyt

The Albanian expeditions...
and the discovery of a new cryptic species for science

Laurian Parmentier

Determinatie cases:
Agrodiaetus spec.

Beau De Block